

การให้บริการทางทันตกรรมในคลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก โรงพยาบาลทันตกรรม

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

วรรณ ไร่พฤษภูมิ^{a,*} รัตนภรณ์ คุตชนม์^b และ เจนตา บัวเทศ^b

Dental Services in the Pediatric Dental Clinic of Dental Hospital, Faculty of Dentistry, Naresuan University

Wanna Lowphruckmanee^{a,*}, Ratanaporn Khutchon^b and Janeta Buathed^b

^aกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลพุทธชินราช อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

^bคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

^aDental Department, Buddhachinaraj Hospital, Muang, Phitsanulok 65000, Thailand.

^bFaculty of Dentistry, Naresuan University, Muang, Phitsanulok 65000, Thailand.

*Corresponding author. E-mail address: wannal@nu.ac.th (W. Lowphruckmanee)

Received 13 November 2008; accepted 15 December 2009

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลของผู้มารับบริการทางทันตกรรมในคลินิกทันตกรรมสำหรับเด็กตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งทำการรวบรวมข้อมูลเวชระเบียนได้จำนวน 1,417 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS for Windows ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้มารับบริการเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มอายุที่มารับบริการมากที่สุดคือ 7-9 ปี โดยมีสุขภาพเป็นเด็กปกติ ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลกและมาพบทันตแพทย์เพื่อตรวจสอบสุขภาพช่องปาก การให้บริการทางทันตกรรมมีการป้องกันและการรักษาในสัดส่วนเท่า ๆ กันและการเคลือบหลุมร่องฟันและการอุดฟันเป็นการบริการทางทันตกรรมที่มีปริมาณงานมากที่สุดตามลำดับ

คำสำคัญ: คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก; บริการทางทันตกรรม; ฟันผุ; เวชระเบียน

Abstract

The aim of this study was to investigate dental services in the pediatric dental clinic, Dental Hospital, Faculty of Dentistry, Naresuan University during January 1, 2002-December 31, 2005. Data were collected from medical records of 1,417 visits and analyzed using the SPSS program. The results showed that male patient ratio resemble to female patient ratio. Most child patients received dental care between 7-9 years of age and were in normal physical status. They lived in Phitsanulok and came for dental examinations. Dental services were preventive and curative in the same ratio. Most preventive and curative treatment were sealants and fillings.

Keywords: Dental caries; Medical record; Dental service; Pediatric dental clinic

บทนำ

โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรได้ให้บริการทางทันตกรรมแก่ประชาชนทั่วไป โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ ให้บริการบำบัดรักษาโดยทันตแพทย์ (ในเวลาทำการ) และโดยคณาจารย์ทันตแพทย์ (คลินิกบริการในเวลาและนอกเวลาทำการ) แบ่งการตรวจรักษาออกเป็นกลุ่มตามลักษณะงานเฉพาะทางคือ การตรวจวินิจฉัยโรคภายในช่องปาก รังสีวิทยา ศัลยกรรมช่องปาก ทันตกรรมหัตถการและวิทยาการเอนโดดอนต์ ทันตกรรมประดิษฐ์ ทันตกรรมจัดฟัน ปรีทันตวิทยา และทันตกรรมสำหรับเด็ก คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็กเป็นหน่วยงานหนึ่งของโรงพยาบาลทันตกรรมที่ให้บริการทางทันตกรรมแก่เด็กทั่วไปและผู้ป่วยพิเศษ ได้แก่ การตรวจวินิจฉัยโรคในช่องปาก การบูรณะฟัน การถอนฟัน การอุดฟัน การรักษารากฟัน การรักษารากฟัน การเคลือบหลุมร่องฟัน และงานทันตกรรมป้องกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการให้การ

การสำรวจสถานะทันตสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2543-2544 เด็กกลุ่มอายุ 5-6 ปี พบโรคฟันผุของฟันน้ำนมร้อยละ 87.4 และกลุ่มอายุ 12 ปี พบโรคฟันผุของฟันแท้ร้อยละ 57.3 (กระทรวงสาธารณสุข, 2545) โรคฟันผุเป็นปัญหาทันตสาธารณสุขที่สำคัญและการรักษาส่วนใหญ่ที่ได้รับการคือ อุดฟันและถอนฟัน (ชาญชัย, 2547; นันทิยา, 2542; วีระศักดิ์, 2551; ศิวพร, 2548; สุชาติ และผ่องผุด, 2544; สุวิมล และมลิวรรณ, 2545; อารี และคณะ, 2538; Van Palenstein Helderman & Nathoo, 1990) จากเหตุผลข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการทางทันตกรรมในคลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลของโรงพยาบาลทันตกรรม และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบด้านการส่งเสริมทันตสุขภาพและบำบัดรักษาทางทันตกรรมของผู้ป่วยเด็กที่มารับบริการกับโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรต่อไป

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Crosssectional study) โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 ถึง 31 ธันวาคม 2548 จากเวชระเบียนผู้ป่วยเด็กและรายงานบันทึกการรักษาของผู้ป่วยทั้งหมดที่มารับการรักษาทันตกรรม ณ คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ทำการรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็กและตรวจซ้ำโดยอาจารย์ทันตแพทย์เฉพาะทางทันตกรรมสำหรับเด็ก แบบบันทึกข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มารับบริการ ได้แก่ เพศ อายุ สุขภาพ ภูมิลำเนา และสาเหตุที่มาพบทันตแพทย์ ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับบริการทางทันตกรรมด้านการป้องกัน ได้แก่ เคลือบหลุมร่องฟัน สอนแปรงฟัน เคลือบฟลูออไรด์ รับประทานฟลูออไรด์ และให้คำแนะนำปฐษา ส่วนที่ 3 ข้อมูลการรับบริการทางทันตกรรมด้านการรักษา ได้แก่ อุดฟันน้ำนม อุดฟันแท้ ครอบฟันด้วยโลหะไร้สนิม รักษาฟันน้ำนม รักษาฟันแท้ ถอนฟันน้ำนม ถอนฟันแท้ ขูดหินน้ำลาย และการรักษาด้วยยา ข้อมูลส่วนที่ 2 และ

3 บันทึกแยกออกเป็นปีที่รับบริการ และแบ่งผู้ป่วยออกเป็น 5 กลุ่มอายุ คือ น้อยกว่า 3 ปี 4-6 ปี 7-9 ปี 10-12 ปี และมากกว่า 12 ปี ทำการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เอสพีเอสเอส (SPSS for WINDOWS)

ผลการศึกษา

ผู้ป่วยเด็กที่มีเวชระเบียนเป็นผู้ป่วยใหม่ตั้งแต่ปี 2545 ถึง 2548 มีจำนวน 263 225 185 และ 210 คนตามลำดับ และผู้ป่วยบางรายกลับมาขอรับบริการทางทันตกรรมในปีต่อๆ มารวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1,417 ราย (ตารางที่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้มารับบริการทางทันตกรรมเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกันเมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ 5 กลุ่ม พบว่าผู้ป่วยกลุ่มอายุ 7-9 ปีเข้ารับการบริการมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 4-6 ปี 10-12 ปี น้อยกว่า 3 ปี และมากกว่า 12 ปีเข้ารับการบริการน้อยที่สุด ส่วนใหญ่เป็นเด็กปกติ ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก สาเหตุที่มาพบทันตแพทย์คือ ตรวจสุขภาพช่องปาก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 จำนวนของผู้ป่วยเด็กที่มาขอรับบริการทางทันตกรรม จำแนกตามปีที่ทำบัตรและปีที่รับบริการ

ปีที่รับบริการ	ปีที่ทำบัตร				จำนวนผู้เข้ารับบริการ (ราย)
	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	
2545	263	0	0	0	263
2546	146	225	0	0	371
2547	98	96	185	0	379
2548	41	64	89	210	404
รวม					1,417

ตารางที่ 2 ลักษณะทั่วไปของผู้มารับบริการทางทันตกรรม จำแนกตามปีที่รับบริการ

ลักษณะทั่วไป	พ.ศ. 2545 n = 263		พ.ศ. 2546 n = 371		พ.ศ. 2547 n = 379		พ.ศ. 2548 n = 404	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	130	49.43	185	49.87	191	50.40	211	52.23
หญิง	133	50.57	186	50.13	188	49.60	193	47.77
กลุ่มอายุ								
น้อยกว่า 3 ปี	3	1.14	8	2.16	9	2.37	18	4.46
4 - 6 ปี	42	15.97	58	15.63	75	19.79	72	17.82
7 - 9 ปี	175	66.54	253	68.19	261	68.87	272	67.33
10 - 12 ปี	42	15.97	52	14.02	34	8.97	40	9.90
มากกว่า 12 ปี	1	0.38	0	0.00	0	0.00	2	0.50
สุขภาพ								
เด็กปกติ	253	96.20	370	99.73	372	98.15	391	96.78
เด็กพิเศษ	10	3.80	1	0.27	7	1.85	13	3.22
ภูมิลำเนา								
จังหวัดพิษณุโลก	232	88.21	329	88.68	346	91.29	370	91.58
จังหวัดอื่นๆ	6	2.28	28	7.55	26	6.86	32	7.92
ไม่กรอกข้อมูล	25	9.51	14	3.77	7	1.85	2	0.50
สาเหตุที่มาพบทันตแพทย์								
ตรวจสุขภาพช่องปาก	183	69.58	285	76.81	310	81.79	332	82.17
เมื่อมีอาการแล้ว	80	30.42	86	23.19	69	18.21	72	17.83

จำนวนผู้มารับบริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันและด้านการรักษา มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 3) โดยผู้ป่วยเด็กกลุ่มอายุ 7-9 ปี เข้ามารับบริการเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ ตารางที่ 3 จำนวนผู้มารับบริการทางทันตกรรม จำแนกตามกลุ่มบริการ

กลุ่มบริการ	พ.ศ. 2545 n = 395		พ.ศ. 2546 n = 504		พ.ศ. 2547 n = 569		พ.ศ. 2548 n = 659	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกัน	189	47.85	228	45.24	285	50.09	316	47.95
การรักษา	206	52.15	276	54.76	284	49.91	343	52.05

4-6 ปี 10-12 ปี น้อยกว่า 3 ปี และมากกว่า 12 ปี เข้ารับบริการ เป็นจำนวนน้อยที่สุดทั้งด้านการป้องกันและด้านการรักษา (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนผู้มารับบริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันและการรักษา จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ (ปี)	พ.ศ. 2545 n = 395		พ.ศ. 2546 n = 504		พ.ศ. 2547 n = 569		พ.ศ. 2548 n = 659	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกัน								
น้อยกว่า 3	2	1.06	6	2.63	8	2.81	15	4.75
4-6	29	15.34	28	12.28	50	17.54	51	16.14
7-9	132	69.84	165	72.37	208	72.98	222	70.25
10-12	25	13.23	29	12.72	19	6.67	27	8.54
มากกว่า 12	1	0.53	0	0.00	0	0.00	1	0.32
รวม	189	100.00	228	100.00	285	100.00	316	100.00
การรักษา								
น้อยกว่า 3	2	0.97	2	0.72	3	1.06	11	3.21
4-6	36	17.48	45	16.30	56	19.72	62	18.08
7-9	133	64.56	192	69.57	203	71.48	238	69.39
10-12	34	16.50	37	13.41	22	7.75	31	9.04
มากกว่า 12	1	0.49	0	0.00	0	0.00	1	0.29
รวม	206	100.00	276	100.00	284	100.00	343	100.00

ปริมาณงานที่ให้บริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันและด้านการรักษามีสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 และร้อยละ 60 ตามลำดับ (ตารางที่ 5) เมื่อจำแนกผู้มารับบริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันตามกลุ่มอายุพบว่า กลุ่มอายุ 7-9 ปีมีปริมาณงานสูงสุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 4-6 ปี และ 10-12 ปีใกล้เคียงกัน ส่วนกลุ่มอายุน้อยกว่า 3 ปี และมากกว่า 12 ปีมีปริมาณงานน้อยที่สุดและใกล้เคียงกัน ส่วนผู้มารับบริการทางทันตกรรมด้านการรักษาตามกลุ่มอายุพบว่า กลุ่มอายุ 7-9 ปีมีปริมาณงานสูงสุด รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 4-6 ปี 10-12 ปี ส่วนกลุ่มอายุน้อยกว่า 3 ปี และมากกว่า 12 ปีมีปริมาณงานน้อย ตารางที่ 5 ปริมาณงานที่ให้บริการทางทันตกรรม จำแนกตามกลุ่มบริการ

กลุ่มบริการ	พ.ศ. 2545 n = 1,744		พ.ศ. 2546 n = 1,816		พ.ศ. 2547 n = 2,176		พ.ศ. 2548 n = 3,013	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกัน	681	39.05	639	35.19	933	42.88	1,042	34.58
การรักษา	1,063	60.95	1,177	64.81	1,243	57.12	1,971	65.42

ตารางที่ 6 ปริมาณงานที่ให้บริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันและการรักษา จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ (ปี)	พ.ศ. 2545 n = 1,744		พ.ศ. 2546 n = 1,816		พ.ศ. 2547 n = 2,176		พ.ศ. 2548 n = 3,013	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกัน								
น้อยกว่า 3	3	0.44	15	2.35	20	2.14	35	3.36
4-6	72	10.57	65	10.17	138	14.79	114	10.94
7-9	500	73.42	489	76.53	703	75.35	788	75.62
10-12	93	13.66	70	10.95	72	7.72	104	9.98
มากกว่า 12	13	1.91	0	0.00	0	0.00	1	0.10
รวม	681	100.00	639	100.00	933	100.00	1,042	100.00
การรักษา								
น้อยกว่า 3	3	0.28	7	0.59	27	2.17	65	3.30
4-6	212	19.94	223	18.95	279	22.45	363	18.42
7-9	717	67.45	851	72.30	875	70.39	1,418	71.94
10-12	129	12.14	96	8.16	62	4.99	124	6.29
มากกว่า 12	2	0.19	0	0.00	0	0.00	1	0.05
รวม	1,063	100.00	1,177	100.00	1,243	100.00	1,971	100.00

ที่สุดและใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 6) และเมื่อแจกแจงงานที่ให้บริการทางทันตกรรมออกเป็นงานย่อยๆ พบว่า การให้บริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันที่มีปริมาณงานมากไปน้อยตามลำดับคือ การเคลือบหลุมร่องฟัน การสอนแปรงฟัน และการเคลือบฟลูออไรด์ ส่วนการให้บริการทางทันตกรรมด้านการรักษาในฟันน้ำนมที่มีปริมาณงานมากไปน้อยตามลำดับคือ อุดฟัน ถอนฟัน รักษาโรคฟัน ครอบฟัน โลหะไร้สนิม การรักษาด้วยยา และชุดหินน้ำลาย ในฟันแท้ปริมาณงานมากที่สุดคือ อุดฟัน ส่วนถอนฟันและรักษาโรคฟันมีปริมาณงานใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ปริมาณงานที่ให้บริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันและการรักษา จำแนกตามชนิดบริการ

ชนิดบริการ	พ.ศ. 2545 n = 1,744		พ.ศ. 2546 n = 1,816		พ.ศ. 2547 n = 2,176		พ.ศ. 2548 n = 3,013	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกัน								
เคลือบหลุมร่องฟัน	407	59.77	339	53.05	447	47.91	507	48.66
เคลือบฟลูออไรด์	132	19.38	145	22.69	193	20.69	250	23.99
สอนแปรงฟัน	142	20.85	152	23.79	285	30.55	277	26.58
รับประทานฟลูออไรด์	0	0	0	0	1	0.11	0	0
ให้คำแนะนำ / ปรึกษา	0	0	3	0.47	7	0.75	8	0.77
รวม	681	100	639	100	933	100	1,042	100
การรักษา								
ฟันน้ำนม								
อุดฟันน้ำนม	355	39.84	405	41.16	445	42.22	667	41.64
รักษารากฟันน้ำนม	132	14.81	128	13.01	147	13.95	157	9.80
ถอนฟันน้ำนม	235	26.37	254	25.81	218	20.68	400	24.97
ครอบฟันด้วยโลหะไร้สนิม	108	12.12	95	9.65	102	9.68	165	10.30
ชุดทันน้ำลาย	9	1.01	18	1.83	28	2.66	41	2.56
การรักษาด้วยยา	52	5.84	84	8.54	114	10.82	172	10.74
รวม	891	100	984	100	1,054	100	1,602	100
ฟันแท้								
อุดฟันแท้	166	96.51	183	94.82	181	95.77	348	94.31
รักษารากฟันแท้	2	1.16	3	1.55	7	3.70	15	4.07
ถอนฟันแท้	4	2.33	7	3.63	1	0.53	6	1.63
รวม	172	100	193	100	189	100	369	100

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถเก็บข้อมูลผู้มารับการรักษาทางทันตกรรมสำหรับเด็กได้ทั้งหมดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 ถึง 31 ธันวาคม 2548 และมีข้อมูลการบันทึกการรักษาที่ละเอียดทั้งการตรวจวินิจฉัยโรค ชนิดของการรักษา รวมถึงขั้นตอนการรักษา เนื่องจากการรักษาในโรงเรียนทันตแพทย์ ส่วนจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการรักษายังมีน้อยเนื่องจากโรงพยาบาลทันตกรรมเริ่มเปิดให้บริการรักษาในปี พ.ศ. 2544 และจากการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยเด็กที่มาใช้บริการทางทันตกรรมส่วนใหญ่อยู่ในเป็นกลุ่มอายุ 4-6 ปี 7-9 ปี และ 10-12 ปี เนื่องจากผู้ป่วยกลุ่มนี้เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มหาวชิราลงกรณที่รับเข้ามาเพื่อตรวจรักษาโดยนิตินันตแพทย์ ผู้ป่วยส่วนน้อยเป็นผู้ป่วยเด็กทั่วไปทั้งในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดข้างเคียงที่เข้ามาขอรับบริการทางทันตกรรมหรือมาจากการส่งต่อของโรงพยาบาลอื่น ๆ ส่วนกลุ่มอายุน้อยกว่า 3 ปี และมากกว่า 12 ปี มักจะเป็นผู้ป่วยเด็กเล็กและเด็กพิเศษที่ต้องการการรักษาเฉพาะทางทันตกรรมสำหรับเด็กและมีจำนวนน้อย (ร้อยละ 1.5 ถึงร้อยละ 5) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริพร (2548) ที่พบว่าเด็กส่วนใหญ่มาพบทันตแพทย์ในช่วงอายุ 4-9 ปี โดยเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่ผลการศึกษาต่างกันที่ข้อมูลสาเหตุที่มาพบทันตแพทย์ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ป่วยมาพบทันตแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพช่องปาก แต่การศึกษาของศิริพร (2548) มาพบทันตแพทย์เมื่อมีอาการแล้ว การมาพบทันตแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพช่องปากเป็นการที่ดีที่จะได้ตรวจพบปัญหาทางทันตสุขภาพตั้งแต่แรกเริ่ม และสามารถแก้ไขได้โดยไม่ต้องยุ่งยาก ทั้งยังอาจจะสามารถคงสภาพฟันไว้ไม่ให้เป็นมากขึ้น (มยุรี, 2546)

การให้บริการทางทันตกรรมมีทั้งด้านการป้องกันและด้านการรักษา พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เข้ามารับบริการทางทันตกรรมด้านการรักษามากกว่าการป้องกัน และการรักษาส่วนใหญ่ที่ได้รับบริการคือ อุดฟันและถอนฟัน (ชายชัย, 2547; นันทิยา, 2542; วีระศักดิ์, 2551; ศิพร, 2548; สุชาติ และผ่องผุด, 2544; สุวิมล และมลิวรรณ,

1990) ส่วนการให้บริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันในผู้ป่วยเด็กให้มากขึ้นในทุกกลุ่มอายุเพื่อป้องกันโรคฟันผุ (Lewis et al., 2007; Vargas & Ronzio, 2002) ควรส่งเสริมให้ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับสุขภาพ (Supaporn, 2003) และสุขภาพช่องปากควบคู่กันไป การศึกษาของมยุรี (2546) แนะนำแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาความรู้ พฤติกรรมในการสร้างเสริมป้องกันทันตสุขภาพของประชาชน ควรเร่งเพิ่มความรู้ในด้านทันตสุขภาพให้มากขึ้น ในเรื่องของการเคลือบหลุมร่องฟัน การเคลือบฟันด้วยฟลูออไรด์ การรับประทานฟลูออไรด์เพื่อเสริมสร้างฟันเด็กให้แข็งแรง ในขณะเดียวกันการสอนแปรงฟันที่ถูกวิธีทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ควรจะเน้นเพื่อที่จะปลูกฝังนิสัยที่ดีในการดูแลทันตสุขภาพของเด็ก

สรุปผลการศึกษา

ผู้ป่วยเด็กที่มาใช้บริการทางทันตกรรมเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มอายุที่มาใช้บริการมากที่สุดคือ 7-9 ปี และเป็นเด็กปกติ ภูมิสำเนาส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพิษณุโลกและมาพบทันตแพทย์เพื่อตรวจสุขภาพช่องปาก การให้บริการทางทันตกรรมมีทั้งการป้องกันและการรักษาในสัดส่วนเท่า ๆ กันและการเคลือบหลุมร่องฟันและการอุดฟันเป็นการให้บริการทางทันตกรรมที่มีปริมาณงานมากที่สุดตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

คลินิกทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทย์ศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวรมีการเรียนการสอนนิตินันตแพทย์และเห็นความสำคัญในการให้บริการทางทันตกรรมทั้งการป้องกันและการรักษาในสัดส่วนเท่า ๆ กันดังเช่นในผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้และชี้ให้เห็นว่าทันตแพทย์ควรให้บริการทางทันตกรรมด้านการป้องกันให้มากขึ้นเพื่อทำให้สภาวะโรคในช่องปากลดลง การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในช่องปากจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการดำเนินงานให้

อายุ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถดูแลรักษาอนามัยในช่องปากตนเองและบุคคลในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นประจำทุกวัน รวมไปถึงการได้รับการบริการเพื่อป้องกันโรคสำหรับผู้ที่จำเป็น ได้แก่ การเคลือบหลุมร่องฟัน การใช้สารฟลูออไรด์ การอุดฟันน้ำลายทำความสะอาดฟันและการรักษาในกรณีที่เกิดโรคแล้ว เพื่อป้องกันการลุกลามจนเป็นเหตุให้เกิดการสูญเสียฟัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณรายได้คณะฯ ประจำปี พ.ศ. 2550

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2545). รายงานผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2543-2544. กรุงเทพมหานคร: กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

ชาญชัย โสสงวน. (2547). การศึกษาผลกระทบของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าต่อแบบแผนการให้บริการทันตกรรมของทันตแพทย์ไทย. *วารสารทันตแพทยศาสตร์*, 54, 9-22.

นันทิยา รัณย์รัตนากุล. (2542). การศึกษาประเมินผลคลินิกทันตกรรมนอกเวลาราชการโรงพยาบาลพุทธโสธง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2, 58-64.

มยุรี ตติยกิจ. (2546). ความรู้และพฤติกรรมในการสร้างเสริมป้องกันทันตสุขภาพของประชาชนในชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. *วารสารทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 26, 29-41.

วีระศักดิ์ พุทธาศรี. (2551). คนไทยกับการเข้าถึงบริการทันตกรรม พ.ศ. 2550. *ข่าวสารทันตแพทยสภา*, 13, 14-15.

ศิวพร สุขอร่าม. (2548). การศึกษาแบบแผนของการรักษาทางทันตกรรมของผู้ป่วยเด็กในโรงพยาบาลราชพิพัฒน์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 28, 145-154.

สุชาติ วัฒนบุรณนัท และผ่องผุด หาญนเรศวร. (2544). ความต้องการของประชาชนที่มารับการรักษารักษาของโรงพยาบาล คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 24, 187-193.

สุวิมล ปิตินาธิ และมลิวรรณ วงศ์ลิทธิจารักษ์. (2545). การให้บริการทางทันตกรรมในคลินิกทันตกรรมโรงพยาบาล คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 25, 33-42.

(2538). ความจำเป็นในการรักษาทางทันตกรรมของผู้ป่วยในโรงเรียนทันตแพทย์. *วารสารทันตแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 18, 81-89.

Lewis, C. W., Johnston, B. D., Linsenmeyer, K. A., Williams, A., & Mouradian, W. (2007). Preventive dental care for children in the United States: A national perspective. *Pediatrics*, 119, e544-e553.

Sarintha supaporn. (2003). The theoretical framework of access to health care for children. *Journal of Health Science*, 12, 450-456.

Van Palenstein Helderman, W. H., & Nathoo, Z. A. W. (1990). Dental treatment demands among patients in Tanzania. *Community Dental of Oral Epidemiology*, 18, 85-87.

Vargas, C. M., & Ronzio, C. R. (2002). Relationship between children's dental needs and dental care utilization: United States, 1988-1994. *American Journal of Public Health*, 92, 1816-1821.